

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési arak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	5	Fél évre	8
Fél évre	2	Negyed évre	4
Negyed évre	1	Egy órára	1
Egy órára	—	Egy órára	70
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Az igaz magyar ember.

(Zichy Jenőről.)

Az igaz magyar ember nevét Zichy Jenő gróf érdemelte ki nemzete részéről. Réges-rég ki érdemelte ő ezt a nevet köztevékenységével, a nemzet élete iránt mindig tanusított érdeklődésével, hazafias viselkedésével, midőn a hazai anyagi és szellemi erők, a nemzeti önérzet fejlesztésére évtizedeken át fejedelmi áldozatokat hozott és példaképet mutatott a közömbös vagy léha, a zárkozott vagy az osztrák bibor szür csücskébe kapaszkodó idegeneskedő főuraknak, de az egész nemzetnek is, mely a felsőbb tizezrektől ma is sorompókkal van elválasztva.

Azonban, hogy mint igaz magyar embert az egész nemzet megértse, az egész nemzetnek minden haza és fajszerető tagja dicsőítő szeretettel ösmerje el, következni kellett a Zichy Jenő tegnapi országgyűlési fellépésének is, mely az elalkuvó, idegennek csuszómászó korcs korszakban a szebb jövő fényes, meleg sugaraival tölti be a borus tájat.

A valóságos belső titkos tanácsos

Zichy Jenő gróf, fejedelmi vagyonnak az ura, fejedelmeknek, királyoknak a belső barátja a faját féltő lélek háborgásával és érdekkolonczokat megvető nyílt bátorságával száll szembe a pokolkapujával, mely nálunk sárgafekétere van festve és korbácsol végig a koresokon, melyek az osztrák ördögösségnek a nemzet romlása árán, koncra éhes csatlósaivá sülyedtek és szemébe vagdos az idegen szörnyetegnek is, mely ujabb aranytömböket követel a nemzet megüresbedett kincses házából és ujabb patakokat a nemzet ifjnságának véréből, midőn a gyalázatos idegen járom vérünkéből kivált főbéres gazdái, Széll Kálmán és Fejérváry béresgazdaurak a többi tarisznyásokkal katonai javaslatok czimén és ürügye alatt teljes koldusbotra akarják juttatni a magyar nemzetet, hogy aztán idegen kenyérre juttatván: idegen lelküvé tegyék azt.

Ekkor történik, hogy az ország-házban, nem az ellenzéki padból valamely szürke tag, de a kormánypárt kínai fallal zárt padsoraiból emelkedik fel egy nemzeti messiási alak, Zichy Jenő gróf, ki ihletett szavakban tárja fel a nemzet lelkében felgyülemlett

fojtó keserőségeket. E nagy magyar lélek habozást, kitérést többé nem ösmer, midőn a hamis profétáktól örvény felé látja vezetetni árva nemzetét. — Összeköttetést szakít, kiméletet dob sutba és úgy tolmácsolja a nemzet keserű, pusztult helyzetét. Nem kell neki az ujabb katonai javaslat. Nem fogadja el az ujabb véradót. Gyilkos merényletnek minősíti azt, mert a nemzet már teljesen szegény; mert a nemzettől ujabb pénz- és véráldozatokat követelni, egy következmény a nemzet végpusztulásával. A véradó emelés a nemzeti vagyont, életgyökeret támadja meg, azt tehát elveti; mert az nem magyar nemzeti politika! Az országot idebent kellene fejleszteni, erősíteni. És miután a kormánypárt ezen véradót emelő javaslatával mindezeknek ellenére törtiltakokozó szavát emelvén, kilép a pártból. A kormánypárt osztrák cselédkönyves béresgazdái és tarisznyásai (tisztelet a kivételeknek, kik bizonyosan követni fogják a nemes gróf, az igaz magyar ember ragyogó példaadását), megdöbbenve, lesujtva fogadták Zichy Jenő korbácsolását és a gyilkos merénylet elleni tiltakozását, az ellenzék tagjai

A cigányasszony jóslatai.

Jókai Mór a Magyar Nemzetben ezt az érdekes reminiszczenciát beszélte el:

Az én anyai nagyapám nemes Pulay, Dávid volt, birtokos Banán (a név ismeretes Rákóczy emlékiratából, mint a fejedelem titkáráé.) A népdalazt mondta: „Böny, Bana Bábolna, Szép lyányoknak kápolna.” Neki is volt szép leánya: Zsófia és Mária. Zsófia előbb ment nőül Konkoly-Thege Antalhoz, ó-gyallai birtokos nemeshez, kinek unokái most is élnek és munkálódnak a köztéren Komáromban; Mária azonban még hajadon volt a napoleoni hadjárat idejében. Kérője akadt volna elég; azok között volt egy híres, nevezetes ember: az Erbia szerzője. Híres ember akkor: most már elfeledték, még a neve sincs fölemlítve a magyar irodalom történetében. Pedig de nagyon olvasták hajdan ezt a regényt. Kine tudta volna ezt a röpke mondást: „Jaj neked Abules, megölted Agétást!” Ki ne dalolta volna ezt a bus zsolozsmát: „Oh, nagy egek, rátok apellálok. Hogyha még nagyobb kinra találok, összeroncsolom tagjai testemnek, Lesznek bizonyosági szerelmeknek.”

Ennek a regénynek a szerzője is megkérlette Pulay Mária kezét násznagy által, hogy illett. A násznagy a szomszéd volt: egyéb atánlatos okok mellett azt is fölhozta,

hogy ő neki azt ígérte a jeles kérő, hogy ha kedvező választ kap, a háza nádtödelét, mely már ugyan rongyos, ki fogja tataroztatni. De biz ő mégis csak kosarat kapott. Mária már akkor jegyben járt egy fiatal ügyvéddel nemes Ásvai Jókay Józseffel. Az egybekelés halasztást szenvedett a kitört francia háboru miatt; a völegénynek kardot kellett kötni s mint hadnagnak a nemesi fölkelő sereggel táborba szállni. Menyasszonya édesanyjával együtt a logerben is meglátogatta Komárom alatt, bőséges élelmiszereket szállítva szeretett völegényének. Bizony csak a véletlenül mult, hogy őt ujra látta. A győri ütközetben került a komáromi zászlóalj a tüzkeresztségsbe, állta vitézül a pelotontüzet. Egyszer a kapitány odalép a hadnagya elé valami utasítással; abban a perczen jön a golyó, mely a kapitányt találja. Az holtan esik el, Jókay József élve marad. A komáromi század aztán vitézül keresztül vágja magát az ellenség.

Pulay Mária ezalatt otthon várta a híreket a csatáerről, a miket egyre hordtak a futó menekülők. Járt a kertben, járt az udvaron s közben olvastatta aggodalmait csillapításra. — az Erbiát.

Egyszer csak bevetődik a portára, számvontatta kordén, egy cigányasszony. „Egy kis szerencsét mondanék, ha meghallgatnák.”

Mária megakarta tréfálni a jósnót.

— No hát gyere ide, nézz a tenyerembe: asszony, vagyok, áldást várok: fiam lesz-e, vagy leányom?”

A cigányasszony vigyorogva nézett Máriára.

Dehogy vagy te asszony, drága kincseml! Más az asszony szeme, leány vagy te még völegényre vársz.

— Ne hát jövendöld meg, ki lesz a völegényem? Elvesz-e engem az, a ki ezt a könnyet csinálta?

A cigányasszony belenezett Mária kezébe s nagy suttogva mondá: „A te völegényem mostan vitézkedik; de nem hal meg, hazakerül; hanem azért ez a könyv is megszáll téged: akárhova eldugod, kinő a földből, nagy fa lesz belőle, a kinek minden ágán csupa könyv terem majd, annyi, mint vadkörtefa a vackor.”

Nagyot nevetett Mária a cigányasszony bolondos jóslatán, adott neki kenyeret, szalonnát s tovaküldte.

... Mikor a legelső regényemet megírtam, akkor mesélte el ezt nekem az édesanyám.

... Héj te cigányasszony! Minek volt neked ezt a bolond jóslatot mondanod? Az a nagy bolond vadkörtefa még most is minden évben ujra, még ujra virágzik, s hullatja az átkozott sok vaczkort ...

pedig ujongva üdvözölték a nemzet nagy fiát, kinek szavai a szebb jövővel biztató aranyos meleg napsugárként hatottak a fagyos, borús felhők nyomása alatt dermedten nyomorgó, kesergő árva magyarokra.

Minden igaz magyar ember így beszél, minden igaz magyar ember így cselekszik, mintahogy Zichy Jenő gróf beszélt, mintahogy Zichy Jenő gróf cselekedett az országházban! És mi, noha nem pártunkhoz tartozó is, üdvözöljük benne a magyarság egyik leghivatottabb, igaz erős nemzeti vezetőjét. Isten tartsa őt és koszoruzza sikerekkel az ő törekvéseit.

Ifjabb Móríc Pál.

Debreczen város jelentékenyebb lakott helyei.

(Történelmi adatok.)

Összegejtötte: **Zoltai Lajos.**

XII.

Ettől fogva úgy Debreczen, mint Szoboszló városa hosszú ideig használták a hegyesi pusztát, noha olykor pör-patvarkodás támadt miatta közöttük. — 1625-ben Vetési István is, hegyesi és macsi részeit 500 frtban hasonlóképen Debreczennek zálogosítja el. 1635-ben II. Ferdinándtól Hegyes és Macs egész pusztákat, egész Kis Szoboszlót a Nadudvarban és Püspök-Ladányban fekvő részekkel együtt Solymosi Peter kapja adományul. De a beigtatásnak Hevesiek, Bonthák, Szegiek, Palkonyiak, az egész Csukath család, sőt Lorántfi Zsuzsanna fejedelem asszony is ellene mondtak. Azonban ez nem akadályozta Solymosi Pétert abban, hogy föl ne vegyen a debreczeniektől egész Hegyesért a kiváltásig 1655-ben előbb 1000, azután ismét 1300 császári tallér zálogsummát. A szoboszlóiak sikertelenül tiltakoztak az új földesur emez eljárása ellen.

Solymosi Peter mag nélkül halván el, Kis Szoboszló helységét, Macs és Hegyes pusztákat, II. Rakóczi György zabolai Mikés Mihálynak adta, melyekre Mikés királyi jóváhagyást is nyert. Mégis 1661-ben ugyanezekbe Fodor Jánost és Holló Zsigmondot igtatták be, aminek aztán Mikés Mihály ellene mondott.

1663-ban nádori adomány folytán Kis Szoboszló, Macs, Hegyes és Sziget pusztáknak előbb Mikés Mihály által birt részeinek Barakonyi Ferencz és felesége Sulyok Borbála lesznek urává. Barakonyiék vérségi jogon Hegyes és Macs másik fele részét is birták már ekkor, miután Sulyok Borbálának Székely Anna, Székely Antalnak ivadéka volt az édes anyja.

1669-ben tehát Macsot, Hegyest, Szigetet és Kis Szoboszlót fent megnevezett Barakonyi Ferencztől 100 frtért, 200 köből árpáért, 10 levél skofiumért és két vég-patylatért Debreczen ismét magához váltja.

1696-ban száll Hegyes és Macs a Gyulai családra. Ifj. Gyulai Ferencz, előbb báró majd gróf, a nagyatyjáról Barkonyi Ferenczről örökölvén mindkét pusztát.

Ugy látszik a Gyulaiak Boldogfalva pusztá részeihez is formáltak örökösödési jogot. Ettől fogva Debreczen hol az egész Hegyest, hol csak fele részét a Gyulaiaktól birta zálogba. Hegyes másik fele néha Szoboszlónál volt. Sőt 1715 körül Debreczen városa Gyulai Ferencznek nagyvarsányi birtokrészét is használta, 1750—1777 között

pedig a nádaskai Gyulai birtok is le volt kötve Debreczennél új meg új auctiók következtében.

1770-ben gróf Gyulai Sámuel Macs és Hegyes puszták felerésze iránt zálogváltási pert indított, amely csak jó fél száz esztendő múltával ért véget, mialatt a zálogsumma igen tekintélyes összegre emelkedett.

Majd két-záz esztendőök óta adogatott pénzei a városnak, amelyek eme jószágokon feküdtek, mintegy 65 ezer frtot tettek conv. pengő pénzben s ebbe belevolt számítva az 1747-ben Hegyesért gr. Gyulai Ferencz részére kifizetett háromezer darab hollandus arany is. A pert tömérdek költség, fáradozás és jó erős levelek mellett is elvesztette Debreczen. A város részéről gróf Gyulai Ignác horvát bannak felajánlott barátságos kiegyezés, sem a megkínált 100,000 frt vételár nem használt. Macs és Hegyes fele része tehát visszament a gróf Gyulai család birtokába. Másik felét a fiskustól örököltette meg Debreczen városa. Hegyes pusztának nagyobb részét ma polgári tanyák lepik el. Még az a terület is, amely vissza ítéltetett volt a Gyulaiaknak, harmincz év óta ismét debreczeni családok birtokában van.

91. Czucz a. N. 1917. Anjoukori oklevelekben Susa. Robert Károly Csak Máté megfenyítésében tanusított érdemeiért 1311-ben Fegyvernekkel és Somával együtt Dózsa mesternek adományozta. A Debreczeni család nem is eresztette többé ki a kezéből. Kerek száz év múlva pedig Debreczen ama tartozékai között találjuk (Szucs a), amelyek akkor a rácz despoták kezére jutottak. Brankovics György után a Hunyadiak lettek uraivá, akik 1476-ban is oklevél tanúsága szerint a birtokában voltak. Csak 200 év után tűnik fel újra e név, 1698-ban Czuczahat nevű pusztarészt Vay Ábrahám új adományul kapván a beigtatáshoz meghívták a szomszédos Debreczen is. — 1774-ben a Forgács féle kir. biztosság a debreczeni hazutáni földek egy részét Czuczán osztotta ki. Azonban Czucz a nagyobb részét ma már az élelmes és takarékos újvárosi gazdák szerezték meg. — Hogy valaha falu lett volna, — annak semmi nyoma. A papai tized jegyzék (1332—1337) czuczai papot nem említ.

92. Ondód. Fegyvernekkel. Népeisége 1557 lélek. Ondód nevű birtok, bár ez 12000 kat. holdnyi területével egyike a város legnagyobb pusztáinak, régebben sem Dózsa nádor, sem a rácz despoták, sem a Hunyadiak uradalmában, sem a Debreczen vidéken honos többi családok jószágai között nem fordul elő. A város legrégebb jegyzőkönyvei sem említik, ámbar, úgy látszik, századok óta Debreczen tartja kezében; s úgy olvastam, hogy a tanács Ondódon a XVI. században is osztogatott már ház után való földeket.

Az a körülmény, hogy Debreczen 1411 évi tartozékai között Hosszu Macs, Poroszló (Poss. Porozlo habitatoribus destituta. (1382) Sz. Demeter, Sterka (másutt Stirta, tulajdonképen Zata vagy Szata) Suma (vagyis Soma) Hatház, Samson, Czégény, Szucs a, (vagyis Czucz a) Fegyvernek, Mát a, Asz alas, Apa, Elep és Balmaz egymás mellett, majdnem fekvésük sorrendjében számláltak elő; néhány évvel előbb pedig 1406-ban Zsigmond királynak a nádorhoz intézett parancsa Poroszlóteleke, Szent Demeter, Zatha teleke, Látóteleke, Szentkereszt és Soma nevű földeket Debreczen városának mondja: mondom ez a körülmény annak a feltevésnek a megköczkáztatására vezetett engem, hogy ezeknek egynémelyike alatt a később felmerülő Ondód alkotórészeit érthetjük. Bizonyos, hogy Batateleke és Soma a mai Csere területén fekszenek. De Poroszlótele-

leke, Szent Demeter, Szentkereszt és Látóteleke (Ondódon ma is van Látókép nevű csárda, — Látóhegy is van a debreczeni határban, de ez Fancsikán fekszik) alighanem Ondódnak felelnek meg. E helyen említem fel, amiket a Nagycseréről való adataim közlése óta hallottam, hogy: a Szatahegynél ősrégi beomlott pincze és házhelyek lathatók; Somán néhány évvel ezelőtt sírokat találtak, ami rendes lakóhelyre enged következtetni; ugyancsak a Cserén, Fancsika felé van Szent János hegy nevű dombos terület, melyen valamely régi épület, állítólag kapolna tegla maradványai ma is szemlélhetők.

Közlevéltárunk feljegyzései tudomásom szerint legelőször 1641-ben tesznek említést Ondódrói, Fegyvernekkel együtt, a mikor is a tanács az ottani szena és gabonatermő réteket a marhajártatás ellen 12 frt büntetés terhe alatt tilalom alá veti. F e g y v e r n e - k e t, amely elnevezést ma már igen gyéren halljuk, 1311-ben Róbert Károly Dózsa mesternek, Csak Matet legyőző serege egyik vezérének adományozta. 1476-ban a Hunyadiak jószágai között is előfordul, s ugyanakkor Poroszló is ezek közé tartozik. 1631-iki jegyzőkönyvünkben olvassuk, hogy a Debreczenhez tartozó „elhagyott Fegyvernek birtok” és az újvárosi föld között levő határok megvizsgáltattak.

Ondódi helynevek még: Geszteréd, Zsongvölgye, Vervölgye. A Vervölgyéhez két véres esemény emléke fűződik. Szejdi basa kurtányai 1660-ban e helyen meszarolták le S z i g e t (vagy Szigetegyháza) község Debreczen felé menekülő lakosait. A másik eseményt is kard, fringia írta be a történelem lapjaira. És ez a följegyzés hősi magyar vitézségről regél nekünk kései utódoknak.

Nyuzó Mihály, Rákóczi Ferencz egyik híres kurucz dandárnoka 1711. telén a Vervölgyénél háromlovass ezred élén, amint Károlyi Sándor fővezérnek a Kraszna vonalra huzódását fedezte, huszarosan megverekedett a császári sereg fővezérével Pálfi János gróffal. Milyen veletlen! Milyen összetalálkozása hasonló nagy nemzeti fölkelések fordulatainak! Rákóczi és Kossuth szabadságharcának alkonyán egy-egy veres csatának színhelye a debreczeni határ. Köntösgátja és Vervölgye. Amott Nagy Sándor József vív vakmerő harcot a Világos-felé közeledő Görgei főhadsergét nyomon követő Paskievicsessel. Emitt Nyuzó Mihály ezredes mutatja még egyszer meg a kurucz vitézséget a császári generálisnak, mialatt „Pro Patria et Libertate” lobogtatott zászlók alatt, megfogytakozott seregét a majtényi sík fele vezető Károlyi Sándor. . .

((Folyt. köv.))

Innét-onnét.

— Január 29. —

(Körültekintés a debreczeni tanyákon.)

A multkoriban ifjabb Kertész János barátom nagyon okos, nagyon igaz, nagyon szakavatott cikket írt a Hortobágyról és felajánlotta az egyik cikkirő urnak, ki a Hortobágy értékesítése mellett szobatudósi körültekintéssel tört lándzsát, hogy az év közben tekintsen körül többször is az ifjabb Kertész János barátom kocsiján, kalauzolása mellett mind a Hortobágyon, mind pedig a debreczeni gazdálkodó polgárok tanyáin . . .

Én e napokban tekintetem így körül tisztelt barátom több tanyáin. — Nagy örömmre szolgáltak az ott tapasztaltak, de a más utbaeső tanyákon tapasztaltak is. Meghazudtolták azt a hortobágyi

földosztók által sokat hangoztatott pufogtatást, hogy csak néhányaknak a szolgálására tartják fent azt a legelőt.

Elismerésre méltó, számottevő jószágállományokat láttam a nagyobb, mint a kisgazdálkodók tanyáin, hol is ilyenkor teletve huzódik meg a Hortobágy tavasz—nyár—őszi vendégsereg. Hejh, pedig ezen szarvasmarha, ló, birka állományok jövedelméből — statisztikus urak számítsátok ki! — gazdag, tápláló gyümölcsök hullanak mind a város, mind az állam vaskasszáiba. . . . Kincsek azok! Ha ezen polgárság létalapjait megingatjuk, következhet még olyan idő, hogy a jóllakottan csácsogó tekintetes uraknak is felkopik az állók. . . Ne bántsátok a civist!

Most pedig visszatérve az ifjabb Kertész János barátom tanyáin tapasztaltakra, Óhajtanám, ha minden magyar testvéremnek ilyen példás rendben lenne tartva a hazatája, csürje, kamrája, juheltető hodálya, ló istállója, szarvasjószág telettető óljai, majoros kertje. . . Hízogás nélkül mondom, örvendve láttam e szép magyar földön és tanyán tapasztaltakat, a hol bizony debreczeni polgáruaimék is tapasztalhatnának egyet-mást, mit haszonra használhatnának később.

Az ősi alapról le nem térve így kell haladni hasznosan, okosan a korrallal, mint a hogy ifjabb Kertész János barátom cselekszi, kinek a lakóházában, kint a tanyán is, oly becses könyvtart láttam (a városban, otthon, külön nagyobb könyvtára is van nemzeti János urnak), hogy e könyveket látva, vizsgálgatva nekem mint irosgató embernek, de mint gazdafajzatnak is gyönyörűségem telt. Becses gazdasági szakkönyvek és ujságok, azután értékes nemzet történeti könyvek, válogatott magyar szépirodalmi művek voltak a könyvtartó polczokra rakva, nem szoba díszül, de tanításul és szórakoztatásul a gazdanak, kinek ebbeli példáját ajánlom nemcsak a civisgazdáknak, de azon rátartó tekintetes uraknak is, kik a zagyvalék ujságokon kívül alig olvasnak, alig élveznek, alig vásárolnak más nyomtatványt.

Még arról is szót teszek, hogy rögtönzött agarasztat is volt. Micsoda gyönyörű magyar szórakozás ez is. Az edző lovaglás. Az agarak és a nyul ingerletes versenyfutása. . . Megjegyzendő, hogy alólírott tekintettel súlybeli méreteire, kocsiról nézte az érdekes hajszát, mely azomban az ölmos eső miatt nem sikerült a várakozás szerint.

nemes Portörő Kelemen.

Szálljatok el kis hó pelyhek! . . .

Szálljatok el kis hó pelyhek,
Szálljatok el messze,
S ott egy magános sirhanton
Telepedjétek le.

Mondjátok a sirhalomnak,
Hogy messziről jöttök,
Gyászba borult szerető sziv
Forró esőket küldött.

Mondjátok el, hogy a szivem,
Még mindég a régi;
Jó emlékek: hü özvegyed
Szeretettel örzi.

Életemnek boldogsága
Oda van temetve,
Könnyeim helyett hó pelyhek
Takarjátok azt be.

(Beregszász.)

özv. Kósa Barnáné.

NAPI HIREK.

Az ifjuság Rákóczi-ünnepe.

Immár 200 esztendeje annak, hogy a Kárpátok havasai között megharsant a Rákóczi Ferencz csatára hívó tárogatója, és megkezdődött a kurucz szabadságharc. Az Istenért és szabadságért feliratú lobogó alá gyűltek a hazájukat és szabadságukat igazán szerető kuruczvitézek és 8 esztendeig lobogtatták magasan azt a tiszta zászlót. Aztán győzött a zsarnokság a szabadság fölött s a nagyságos Fejedelem kibujdosott letiport hazájából, hogy messze idegenben sirassa szerencsétlen nemzetének elvesztett szabadságát. Ebben az évben, a Rákóczi esztendejében, ünnepet fog ülni az egész ország. Az ünneplők között első helyen jár főiskolánk ifjusága, melynek »Magyar Irodalmi Társulata« tegnap nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy nagy fejedelmünk emlékére ünnepet rendez s a befolyó jövedelmet Rákóczi lovas szobra javára fogja fordítani. Az ünnepre meghívja a társulat Thaly Kálmánt, városunk szeretett képviselőjét, a Rákóczi-kor avatott történetiróját és Endrődi Sándor jeles költőket a Kurucz Nóták szerzőjét, hogy fölolvassák emeljük az ünnep színvonalát. Különben ez ünnep minél fényesebbé tételén nagy buzgalommal dolgozik az »Irodalmi Társulat« e célra választott bizottsága.

Városi közgyűlés.

Debreczen városa esütörtökön, az az ma délután rendes közgyűlést tart, melynek a tárgysorozatát már ösmertettük és közöltük. A közgyűlésnek számos fontos tárgya van, a mi kívánatos és szükségessé teszi, hogy a közgyűlési tagok, különösbbe kik pártunknak is tagjai, kötelességükhöz képest teljes számban jelenjenek meg a közgyűlési napokon, mert egyéb tárgyak mellett fontos bizottságok alakítása és választása felől is határoznak és mivel e bizottságok a város közigazgatási működéseinek lényeges, nagy horderejű szerveit képezik, megfontolandó, kik legyenek azoknak a tagjai. Több nyugdíjaztatási kérvény is tárgyalva lesz. Kívánatos tehát a bizottsági tagok megjelenése.

Meghívás

debreczeni ev. ref. egyház árvaügyi bizottsága által 1903. év jan. hó 30-án d. u. 5 órakor az egyháztanácsstermében tartandó ülésre. Tárgyak: Folyó ügyek.

Jelölések a Biharvármegyei alispáni székre.

Biharország mozgalmas választási napok elé néz, a megüresült alispáni székre most folynak a jelölések. Eddig három nevet emlegetnek. A Tiszák jelöltje dr. Beöthy Pál főszolgabíró, más tekintélyes párt Miskolczy Ferencz főszolgabíró mellett foglalt állást, de mint értesülünk, a győzelemre igen komoly kilátása van Fráter Barna de-

reeskei főszolgabírónak, a ki Debreczenben is tisztelt, ösmert férfiú.

Gazdák a börzén.

A múlt esztendőben részletesen foglalkoztunk azzal a megdöbbentő esettel, hogy több hódmezővásárhelyi jómódu gazdaember nagy veszteséget szenvedett a budapesti börzén, ahol egy vásárhelyi gabonakereskedő közvetítésével jelentékeny összegek erejéig üzleteket kötöttek. A dolog annak idején szerte a legnagyobb megdöbbenést keltette s bár a bűnös visszaélésekről beszéltek, amelylyel a gazdaembereket közönségesen becsapták, az érdekelteknek sikerült az üzelmek következményeit mindmostanig elfojtani. Mostan aztan váratlanul fordulat állott be az ügyben. Mint Hódmezővásárhelyről jelentik, két vásárhelyi gazdálkodó ugyanis, kiknek egyike 31,000 a másik pedig 17,000 koronát veszített a börzén, -- bűnvádi följelentést tett Brunner Adolf gabonakereskedő ellen család, sikkasztás és okirathamisítás miatt, amely bűncselekményeket állítólag a börzei ügyletek közvetítése közben követte el az ő kárakra. Ugyancsak följelentést tettek az említett kereskedő fia, Brunner József kereskedő és dr. Brunner Ferencz ügyvéd ellen is bűnpártolás czimén, akiknek állítólagosan szintén részük volt az ügyletek szabálytalan lebonyolításában. Szathmáry Tihámér alkapitány és Darvassy Gyula rendőrfogalmazó tegnap előtt délután megjelentek Brunner Adolf gabonakereskedő lakásán s összes üzletkönyveit és irományait lefoglalták. Brunnerék a vád szerint pénzeket is vettek fel, váltókat számítottak le a gazdák terhére, annélkül, hogy ezeket könyveikben javukra írták volna. A városban az a hír van elterjedve, hogy még több gazda is tesz följelentést, a kik közül az egyik 18 ezer, a másik 60,000 koronát veszített a Brunner Adolf és Brunner József közvetítésével. Ebből pedig az a tanulság: kerülje a börzét a magyar gazda.

Megérkeztek a párizsi aranyak.

Ebben a pénzszük világban, még az ilyen eszményi arany értékű hirtetket is gyönyörűséggel olvassa a pénztelen ha andó. Megérkeztek a párizsi aranyak, melyeket Debreczen városa a párizsi világkiállításon nyert. Debreczen a mezőgazdasági csoportban szerepelt, mint kiállító és a kiállítási bíráló bizottság Debreczen városának első díjat, két aranyérmét ítelt meg. A kereskedelmi ügyi miniszter ma küldötte meg a két párizsi aranyérmét a polgármesteri hivatalnak, mely, annak idején, a felállítandó városi múzeumnak becses emléktárgya lesz, ha már nem válthatjuk be.

Esküvő.

Harstein Samuel földbirtokos e hó 27-én vezette oltárhoz Kohn Gábor miskolci földbirtokos kedves leányát Erzsikét.

Eskületétel a tanácsülésen.

A tanács ma délelőtti ülésén tette le az esküt a két új közigazgatási gyakornok Kiss József és dr. Komlóssy József.

A magyar liturgia ügye.

E feliratot Debreczen és Hajdúvármegye bizottságának is megfogják küldeni. Te-

kintettel a vármegyében élő dorogi és bősziroményi görög katolikus hitű testvéreinkre is, érdekel várjuk és támogatnunk kell. A magyar görögkatolikus egyház magyar nyelvű liturgiája érdekében megindult mozgalom újabb hulláma az a hazafias fölirat, amit Szatmármegye a képviselőházhoz intézett. A nagykarolyi görög-katolikus egyházban felháborító kísérlet történt arra, hogy a már gyakorlatban lévő magyar liturgiát kiküszöböljék. Maga az egyházközség azonban visszaverte a támadást. Szatmármegye közgyűlése pedig teljes erkölcsi súlyával adta meg az elismerést azoknak, a kik nem engedték meg, hogy nemzeti nyelvünk az oltártól száműzessék. Együttal azonban feliratot intézett a képviselőházhoz a magyar liturgia érdekében. A felirat így végződik: **Mi, Szatmármegye, megtettük kötelességünket, mint megfogjuk tenni a jövőben is, de aggódással érezzük, hogy minden hiábavaló és hiabavaló lesz, ha nem leendő kimondva, érvényre emelve az a nagy eiv, hogy nemcsak idegen nemzetek és nemzetiségek jogosultak nemzeti nyelvükön imádni az Istent, hanem jogosult a magyar is és magyar szelvényben, magyar nyelven nevelt lelkészek és tanítók fogják bizonyítani, hogy a görögkatolikusnak szabad magyarnak lenni s nem tiltó akadály, hanem az egyedüli ajánlólevél a legmagasabb főpapi helyekre az egyének nem a magyar állameszme elfogadása, hanem tiszta, ketelyt nem tűrő magyar volta.**

Milyen lesz a zászló?

A Magyarország írja:

Értesülésünk szerint a zászló rudja a Habsburgház színeit viseli. Maga a zászló mind a két oldalán másforma lenne. Az egyik oldalon Ausztria és a tartományok címerei csoportosulnának a közepén álló kétfejű sas körül. Az zászlónak ezt az oldalát sárgafekete szín szegélyezné. A másik oldalát középütt felül a Szűz Mária képe díszítené, alatta pedig két oldalt egy-egy angyal tartaná a Szűz anya képe felé fordítva Magyarország és társországi címerét. Ezt az oldalát a zászlónak magyar nemzeti szín övezné körül. A zászló Ausztriát illető oldalán semmi magyar vonatkozású szín és címer nem lévén, sem a magyar oldalán semmiféle osztrák vonatkozás, illetékes helyen állítólag ezt a zászlót alkalmasnak tekintik arra, hogy a monarchia két államának önállóságát és függetlenségét kellően feltüntesse s bizonyos félreértéseknek a jövőben elejét vegye. No de most már igazán független és boldog lesz a magyar.

Lótartó gazdák figyelmebe.

A földmivelésügyi miniszterium gazdasági célokra, a katonai lovatató bizottság pedig katonai célokra lovakat fog vásárolni. És pedig 3 és 1 éves csikókat, a miben igen nagy a kereslet. Mindazok a lótenyésztő gazdák, a kiknek 3 és 1 éves csikójuk van s ezeket elakarják adni, nagyon kíváncsan cselekednek, ha ebbeli szándékukat, az eladó lovak számanak feltüntetésével bejelentik a debreczeni gazdasági egyesület titkári hivatalánál (városháza, gazdasági tanácsnoki hivatal mellett az emeleten.) Ugyancsak a lótenyésztő gazdákat érdekli közelebbről, hogy a cs. és kir. 16. sz. huszárezred helybeli pótkeret parancsnokságánál 58 drb. 8 éven aluli kincstári ló lett kiadó a vállalkozók részére, főhivatnak az illetők, hogy egy koronás bélyeggel ellátott kérvényeiket, vagyoni bizonyítványaikkal márczius hó 1 napig fenti parancsnokságánál nyujtsák be.

Nők az államvasutaknál.

Nem jó hirt közöl az államvasutak igazgatósága azokkal a kenyérkereső nőkkel,

a kik államvasuti kezelőnöi állásra aspirálnak. Figyelmezteti őket, hogy olyan sok már is a ki nem elégitett folyamodó, hogy az újabb folyamodás egyelőre merőben hiába való. Közlése így szól: — A magyar kir. államvasutaknál a kezelőnöi állásokra régebbi folyamodások tolytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ez állások aránylag csekély számánál fogva a beállható szükséglet évekre fedezve van. Minthogy úgy a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, mint az államvasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számmal érkeznek, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy mindaddig, amíg a már előjegyzésben lévő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnöi állásokra beérkező folyamodványok minden érdemleges tárgyalás nélkül a folyamodóknak visszaadassanak, ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további üresedések nyilvános pályázat útján töltessenek be. Ily körülmények között az illetőknek saját érdekükben van, hogy az előre látható czéltalan kérvényezés költségeitől és fáradságától magukat megkíméljék.

Megmarta a veszett macska.

A hatóság szigorú intézkedései dacára még mindig sok a veszett kutya és macska. Tegnap a veszett állatoknak újabb áldozatát szállítottak fel Budapestre a Pasteur intézetbe. Szilágyi Mihály nevű 10 éves iskolás fiút harapott meg egy macska, melyről a bonczolás megállapította, hogy veszett volt. Eggyel több ok ez is arra, hogy városzerte pusztítsák ezt a kártékony, ravasz macska fajzatot.

A színház jövő havi műsortervezete.

Makó Lajos igazgató összeállította a jövő havi műsortervezetet. A tervezet szerint műsorra kívannak tűzve a következő darabok:

Február 1-én Vasárnap: Endre és Johanna. Tragédia. 2-án Hétfőn „A” bérlet Lotti ezredesei. Énekes bohózat. 3-án Kedden „B” bérlet Monna Vanna. Dráma. 4-én Szerdán „C” bérlet Kapitány k. a. Operette. 5-én Csütörtökön „A” bérlet Kapitány kisasszony. 6-án Pénteken „B” bérlet Loute. Bohózat. 7-én Szombaton „C” bérlet Loute. 8-án Vasárnap este Loute. 9-én Hétfőn „A” bérletben San Toy. Operette. — 10-én Kedden „B” bérlet Kapitány k. a. 11-én Szerdán „C” bérlet Rozenkranz vigjáték, 12-én Csütörtökön „A” bérlet Velenzei kalmár, 13-án Pénteken „B” bérlet Demimonde Vigjáték. 14-én Szombaton „C” bérlet Machbeth Tragedia. 15-én Vasárnap Utazás magy. körül. népszínmű, 16-án Hétfőn „A” bérlet Czifra nyomoruság. Színmű. 17-én Kedden „B” bérlet. Páholy. Bohózat 18-án Szerdán „C” bérlet. Görög rabszolga. Operette. 19-én Csütörtökön „A” bérlet. Madarász. 20-án Pénteken „B” bérlet. Bajusz. Énekes bohózat. 21-én Szombaton „C” bérlet. Bajusz. Énekes bohózat. 22-én Vasárnap Bob herczeg. Operette. 23-án Hétfőn „A” bérlet. Bob herczeg. Operette. 24-én Kedden „B” bérlet. Kénytelen házasság. Molière vigjáték. 25-én Szerdán „C” bérlet. Kénytelen házasság. Molière vigj. 26-án Csütörtökön „A” bérlet. Bacányi Tört. színmű. 27-én Pénteken „B” bérlet. Bacányi Tört. színmű. 20-án Szombaton „C” bérlet. Sevillai borbély vigjáték.

Százöt éves hajadon.

Szegeden él egy vén leány, Szilágyi Julis, aki már betöltötte a százötödik évét. Világéletében szegény volt mindig; míg

dolgozni tudott cselédkezett. Ha kérdezi az ember tőle: van-e valakije, fehér tiszta, sok-ránczu petyhedt arczat görnyedező helyzetéből fordítja reád, rokonszenves motyogással feleli:

— Van, kérem, a jó Isten, meg a jó emberek.

Mindenki meghalt, aki hozzá tartozott, testvérei, rokonai. A beszéde nem szegedi dialektusu, tisztán ejti ki az e betűt és ő maga is bámulatos tiszta. Jár-kei kis kenyérkéért, szalonnácskakért mint a hangya, háromaraszto kis hajlott végű fehérakaczbotjára támaszkodva. Az idő összezsugorította az egykor középtermetű hajadont, mint a hideg a falevelet, akkorára, mint egy hat-hét éves gyermek. Foga nincs, de a szeméi élénkek, jól látnak, a füle is jó. Szóltak hozzá így felelt:

— Kicsit hangosabban kéjem, mejt vastag kendő van a fejemen. Nem hajjom.

A hangosabb szót meghallotta. De ha kendővel nincs lekötve a füle, a halk beszédet is megérti. Szilágyi Julis, a 105 esztendő hajadon Battonyából került Szegedre. Hogy mikor, arra azt felelte a minap a rkapitánynak:

— Oh, nagyon jégen volt... Akkor még a vasut se induj ki... nem indujt meg Szegeden.

Mint cseléd Szegedre került a mult század elején. Születési évi 1798.

Szilágyi Juliska, a szegedi hajadon tehát most a harmadik századon él. Született a XVIII. század alkonyán, végigélte és látta letűnni a XIX. századot, most pedig a harmadik században morzsolgatja tovább az életét egészen jó étvaggyal.

— Tud-e enni jól? — kérdeztük tőle.

— Oh, tudok bizony, — felelte — csak legyen mit.

A minap is azért botorkált föl a város szegény apoldájában, de az ellen kézzel-lábbal tiltakozott mindig. Most is. Az új szegény-ápolót most rendezik be a csapatkórházban. Magyarázták neki ma milyen jó helye lesz ott, eltartják jó ételekkel, jó ágya lesz, meleg szobája.

Sokszor elakarták már helyezni a város szegény apoldájában, de az ellen kézzel-lábbal tiltakozott mindig. Most is. Az új szegény-ápolót most rendezik be a csapatkórházban. Magyarázták neki ma milyen jó helye lesz ott, eltartják jó ételekkel, jó ágya lesz, meleg szobája.

— Mán oda csak nem mék, mert ott mingyá meghalok, — motyogta.

Később a kis kosarával, amelyben egy veg, egy kis kenyér, vöröshagyma, néhány burgonya volt, elindult haza.

Törje ki az Isten a nyakadat.

Ezt az átkot zudította egy asszony ellenfelének a fejére. Az átok véletlenül fogott s most a község a babona hatása alatt áll. Az eset Kis-Nyires községben történt. Pajuk Illés kis-nyiresi lakosnak valami peres ügye volt Striban Máriával. A pert Pajuk nyerte meg, ami véghetetlenül elkeserítette Striban Máriát. Amikor a felbőszült asszony a tárgyaló teremből távozott, nagy szitkozódások között a következő átkot kiáltotta oda Pajuknak:

„Törje ki az Isten a nyakadat.”

Néhány napra az eset után Pajuk fát hordott kocsiával az erdőből. Egy kanyarulathoz érve, a kocsi nekiütődött egy fatörzsnek, s a következő pillanatban Pajuk oly szerencsétlenül bukott le a kecsiről, hogy

a nyakcsigáját törte és szörnyet halt. Az eset híre villámgyorsan terjedt el a faluban. Stribán Mária dicsekedve híresztelte, hogy, az ő atka fogott. A halottat eltemették ámde a halott legény fia nem tért napirendre a dolog felett. Bosszút esküdött apja haláláért. Kedden este Stribán Mária egyedül volt odahaza, amikor hirtelen betoppant a lakásba a fiatal P a j u k és egy erős baltával szó nélkül leütötte apja megrontóját. Ezután kivágta áldozatának a nyelvét, hazavitte és elégette. — A gyilkos legény a csendőrség előtt töredelmesen vallotta be cselekedetét, mire letartóztatták.

A „Karikás“ élcslap

szerkesztősége és kiadóhivatala Szent-Anna utca 2. szám alá (bolthelyiség) helyeztetett át.

Debreczeni rövid hírek.

Öngyilkos honvéd. A debreczeni 3-ik honvéd gyalogezred lakonyájában öngyilkosság történt. Egy közvitéz meglötte magát. Szabó József az öngyilkos jelölt, kinek sehogysem tetszett a katonai élet. Tegnap délelőtt míg bajtársai gyakorlatoztak a lakonya folyosóján Szabó szobájában szolgálati fegyverével czombjába lött. Súlyos sérülésével a kórházba szállították. Állapota nem veszélyes. — **Egy urinó balesete.** Sajnálatos baleset érte tegnap Zádor Lajosné urnót. Délelőtt a fogorvoshoz igyekezett és mikor a fogorvoshoz vezető emeleti lepcsőn felfelé haladt, megcsuszott és elesett. Az esés folytán súlyosabb sérüléseket szenvedett. — **Új ügyvéd.** Farkas Gyula dr. debreczeni ügyvédjelölt az ügyvédi vizsgát Budapesten sikeresen letette. — **Új körorvos.** A m.-pécsi — jászai járás körorvosául egyhangulag Dr. Gáspár Géza orvost választották meg, ki mint helyettes eddig is nagy buzgalommal működött. — **Batymulatság.** A Halász-féle asztaltársaság f. év február hó 14 én tartja a Margitfürdő termében. A mulatság rendezése ismét Trnka Teofil kezében van. A szegények és inségesek rendszeresen szép összeg pénzhez jutnak ezen mulatságok által. — **Az ipartestület ülése.** A debreczeni ipartestület elöljárósága ma gyűlést tart, melyen a múlt évi jelentésben a költségelőirányzat tárgyalásán kívül az országos szövetségbe való belépés is szerepel. Az utóbbi csak akkor hajlandó az ipartestület belemenni, ha az alapszabályok némely részét módosítják. — **Új telefon állomás.** Az állami anyakönyvi hivatal Széchenyi-utcai helyiségbe tegnap bevezették a telefont s máttól kezdve bárki érintkezhetik a hivatallal. — **A székely bazár jövedelme.** Kovács József polgármester a közgyűlési jelentések terén üdvös újítást hozott be. Nem csak a közigazgatási élet főbb mozzanatait foglalja ugyanis jelentésébe, de meg emlékszik abban a nagyobb s nem szorosan a városi hatóságra tartozó társadalmi mozgalmakról is. Így ma, elbirálás alá kerülő jelentésében meleg hangon emlékszik meg a Székely bazár szép eredményéről. A kiállítás anyagi eredménye a hivatalos kimutatás szerint meglepően szép, a mennyiben 4500 korona a tiszta jövedelem, melyet a székely házi iparosok már kézhez is kapták. — **Szavay Gyula Karczagon.** A karczagi kereskedelmi kör febr. 1-én könyvtára gyarapítására estélyt rendez s felkérte Szavay Gyulát úgyis mint a kerület kamarai titkárát, úgyis mint a Petőfi-társaság tagját, hogy a kereskedők által irodalmi czélból rendezett estélyen fogadjon el a felolvasói tisztet. Szavay a meghívást elfogadta s vasárnap este a karczagiakat fogja megmulattatni. — **Előléptetés.** A kereskedelmi miniszter Rajczy Vil-

most, a debreczeni vasuti üzletvezetőség főellenőrét a III. fizetési osztály 3-ik fokozatából ugyanez osztály 2-ik fokozatába léptette elő.

Közlemény.

Aki gyomrát elrontotta, vagy székrekedés és annak következményeiben szenved, legyen egy kísérletet a páratlanul hatásos Schmidthauer-féle természetes Igmándi keserűvízzel, amely minden gyógyszerár és ásványvízkereskedésben kapható 60 fillérért. Raktár Budapesten Edesguty L. czégnél.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

— Telefon tudósítás. —

Budapest, Január 29.

A képviselőházban folytatták a Széll—Fejérváry bécsi vigézczeleg legújabb mérgeportékájának, a véradó emelési javaslatnak a mérlegelését. A nemzeti mértékeket természetesen rondítja és sehogysem üti meg ez a mérge, hamis bécsi portéka, a melyet a magyar nemzet teljes megrontására eszeltek ki és melyet a kezdeményezőkkel együtt Komjáthy Béla, a független Kossuth-párt tüzes, bécsi alkut nem ösmerő tagja, tárgyalt le délelőtt, pártunk viharos helyeslésétől kísérve, az osztrák tarisznyások idegesen lapulván meg.

Komjáthy Béla a katonai javaslatok ellen szólván, zajos tetszés mellett fejtette ki, hogy a Kossuth párt elveinek, törekvéseinek a kicsucsorodása: az önálló, független Magyarország megvalósítása csak nemzeti hadsereggel és hadsereg mellett lehetséges. Az ilyen hadseregnek minden áldozatot meghozna a magyar és szülő pártja, de a közönsnek semmit; mert a közös sereg Ausztria császáraival együtt mindig ellenségünk volt. Hiába tagadják ezt. Az iskolás gyerektől a tuloldalig mindenki tudja ezt . . . Mindenki tudja ezt, csak hogy nem merik kimondani.

Kubik Béla: Félnek Béctől!

Komjáthy Béla: A közös hadsereg állja utját a nemzeti törekvéseinknek; pedig midőn a nemzet átadta a királynak a hadsereg fölötti intézkedési jogot, éppen nem jogositotta fel arra, hogy a vezénylet nyelvét németté tegye. (Viharos helyeslés a szélsőbalon). Igazán nem tudja megfejtetni, hol a tuloldalnak a lelkiösmerete, hogy ide merik hozni az ilyen javaslatot . . .

Kubik Béla: Alszik a lelkiösmeretők . . .

Komjáthy Béla: — Azt is szeretné tudni, hogy valaki kapott-e jogot, felhatalmazást arra a tuloldalról a választóktól, hogy emeljék az ország terheit?

— Dehogy kapott! Kiáltások balról.

Komjáthy Béla: — Szeretné meg-

győzni a tuloldalt arról, hogy mi lenne a kötelessége a haza iránt . . .

Gabányi: — Szégyen, hogy nem tudják!

Komjáthy ezután nagy, fokozódó hatással folytatta tovább erős magyar beszédét, melyről azonban, lapunk zártaig, további részletes tudósítás már nem érkezhett.

Zichy Jenő beszédének hatása.

A képviselőház folyosója még ma is a Zichy Jenő gróf nemzeti megnyilatkozásszerű hatalmas, igaz magyar beszédjének a behatása alatt van. A klubokban, a folyosó bizalmas zugolyaiban ezt a hatást, ezen beszédnek a nyomatékosságát beszélnek, melynek Tiborc h ngja elől az udvar sem zárkozhatik el fenhéjazó dölyffels semmibevevéssel, mint a hogy az ellenzék padsoraiból jövő nemzeti panasokkal cselekedte; mert hiszen most a magyar nép koldus sorsát, nincsetlenségét, az újabb terhek emelése által a végpusztulásba hajszolását a trón valóságos belső titkos tanácsosa, az egyik leggazdagabb, legtekintélyesebb magyar főúr tárta fel a maga megdöbbentő valóságában. Olyan főúr, kinek a királyi ház iránti hűsége föltétlenül bizonyos, de ki nemzetének a következetes pusztítását és pusztulását nem szívelheti tovább, mert ennek a roncsai a királyi trónt is magok alá temetik . . . Tehát, hogy a további zsebrákkosdást magyar hazafiui nyilt tiltakozásával az örvény szélén megállítsa kilép még azon hatalmi pártból is, melynek emberöltő óta egyik oszlopos, de mindig önzetlen tagja volt.

Oly váratlanul, oly lesújtóan érte ez a csapás a dicső sárgafekete lázas szélltől vitorláztatott kormánypártot, hogy annak ütése léket ütött e patkányfészkes kalózhajón, melyről kezdődik a menekülés . . . Ugyanis az hirlik, mivel a Zichy Jenő példája, mig egyrészt lesújtólag hatott a szontyolodott tarisznyásokra, másrészt felrázta annak a magyarságukra valamicskét tartó s a nemzet jövőjéért aggódó önérzetesebb és önzetlen tagjait ugyanannyira, hogy már legközelebb öt neves tagja szakít a kormánypárttal. A katonai javaslatok miatt kilépnek a tarisznyás pártból. A Széll uraimék mákonyos vetetegetései után lassan-lassan következik tehát a tisztító vihar is, mely, a nemzeti tisztogatás és magtározás szórólapatját forgat a, különválasztja a tiszta buzát az ocsutól . . . Virrad! Mégis virrad!

SZINHÁZ.

Monna Vanna.

Érdekes preimerje volt tegnap este a társulatnak, Egy híres, de nálunk eddigéle ismeretlen belga szerzőnek, Maeterlinck nek darabját adták. Maeterlinck eddig homályos

kisérteties elbeszéléseivel és Ibsenszerű talányos szindarabjaival vonta magára a figyelmet. Egyszerre azonban, valószínűleg a Cyrano de Bergerac óriási sikerének hatása alatt, irányt változtatott s átcsapott a romantika mezejére s ez irány változásnak első terméke a Moona Vanna. Nyoma sincs benne a homályosságnak, elmosódott álomszerű cselekvénynek, mint előbbi darabjaiban. Csupa fény és világosság az egész darab s csak az aprólékos jellemrajzokban látszik meg, hogy írója ezen a téren mozogott eddig a legszívesebben. Ettől eltérve azonban, az idő és a hely, a melyben a darab játszik, a szereplő személyek, izgató, érdekfeszítő meséje, szóval az egész dráma a feleledt romantikus irány legújabb példáját adja.

Meséje a XV. századbeli Olaszországban játszik, tehát ugyanabban az időben, amikor nálunk Mátyás király uralma alatt a magyar lovagvilág legszebb korát él.

A firenzei hadak kapitánya Prinziavalle (Palágy) Pizát ostromolja és kis hija már, hogy a kiehéztetett vár meg nem adja magát. A pizai helyőrség parancsnoka Guido Colonna (Klenovics) már minden reményét veszti, midőn megérkezik az ostromló táborba követül küldött atyja (Sebestyén) aki hírül hozza Prinziavalle üzenetét, hogy felszabadítja az ostrom alól a várost, de egy föltétel alatt: Guido köteles feleségét Vannát (Jeszenszkyné) hozza küldeni éjjel egy köpenyben és semmimásban, Vanna feladja magát és emegy.

A második fölvonás Prinziavalle sátrában játszik. Egy gyönyörű jelenetben, mely minden salaktól ment tiszta költészetével fénypontja a darabnak, megtudja Vanna, hogy Prinziavalle nem valami durva katona, hanem egy gyermekkori játszótársa, aki hozzá való rajongó szerelmét mostanig megőrizte s ezt az alkalmat használja fel, hogy megvallhassa azt Vannának. Szerelme rajongó, ideális, ment minden aljasságtól s Vanna most már tudja, hogy a rettegett vezértől nincs mit félnie, az egy ujjal sem fog hozzá nyulni. A régi emlékek benne is föltamadnak és ezzel együtt szanalma a hazatlan nemes lelkű Prinziavalle iránt. Most már nyugodtan térhet vissza férjéhez s Prinziavalle is magával veszi Pizába, mert hírül hozzák, hogy a firenzei tanács el akarja fogatni az aruló vezért.

A harmadik felvonás ismét Pizában játszik, Vanna a szép örömjongása közben s ártatlansága tudatában fölemelt fővel, büszkén jelenik meg férje előtt, de ez nem tud hinni neki.

Hiába bizonykodik e nő, férje makacs hitetlenségén minden erőlködése megtörik. Ez a megaláztatás betetőződik azzal, hogy Guido börtönbe akarja vettetni Prinziavalle.

Vanna ekkor, hogy megmentse őt, magára vállalja a szégyent, s magának követeli Prinziavalle, hogy bosszút alljon rajta. Legalább Guidonak ezt adja okul. Mi azonban tudjuk, hogy a szerelmi teljes hatalmával ébred föl benne s hogy a legelső alkalommal kiszabadítja Prinziavalle-t és ott fogja hagyott férjét, aki minden igazsága mellett is eltaszította magától.

Az kétségtelen, hogy ez a darab nem fiatal leányoknak való, de az is bizonyos, hogy kiváló költői tehetség munkája.

Cselekvényének egyszerűsége, jellemeinek különösen Vanna jellemének finom kidolgozása és főleg gyönyörű költői díkezői

érthetővé teszik azt a nagy és mély hatást, mely mindenütt nyomában jár.

A szereplők közül legnehezebb föladata volt Jeszenszkynének, aki Márkus Emmának híressé lett szerepét játszotta. Játéka becsületére válik s a debreczeni színpadon nagyon megállja a helyét. Palágyi is szép sikerrel adta Prinziavalle. Játéka közvetlen, színes volt, látszott, hogy a hálás szerep átmelegítette. Értelmes beszédével és átgondolt jellemzésével tünt ki Sebestyén. Klenovics azonban, mint Guido, nagy igyekezettel ugyan, de annál kisebb hatással játszott. Modorossága miatt igyekezete kárba veszett.

A rendezés és díszletek kifogástalanok voltak. Különösen ügyes volt a második fölvonásban a kivilágított Piza kepe, ugyszintén a harmadik fölvonás díszlete. Mindkettő Gyöngyössi színházi festő ügyességét és buzgalmat dicséri.

Az előadást szép közönség nézte végig. A darabot holnap megismétlik.

(-s-c.)

IRODALOM.

Emlékezés Csokonai Vitéz Mihályról.

Irtá: Szabó Kálmán.

Balmazújváros, 1903.

I.

Mikor neha-néha Debreczenbe megyek, ritkán mulasztom el, hogy a Csokonai Vitéz Mihály szobrát, a csikóbőrös kulaesről irthuszonnegy strófás vers valamelyik szakának lassu dudolása mellett, körül ne járjam. Sok költők énekelte már meg azóta a bort, de úgy senki, mint, e pompas bor dalában, ő. Ugy tetszik nekem az a pregnáns érczalak, annak a csizmája, a köpenye, a feje, szóval mindene! Pedig jóformán csak néhány verséből, mineműek a: „Bükergető, A reményhez, A tihanyi echóhoz. Szerelemdal a csikóbőrös kulaeshoz és a Doro tyá” címűek, ismertem eddig Csokonait.

Gondolom hát a mult nyáron, ha már én Csokonai alakjának látásában oly igen gyönyörködöm: illő lenne megvennem összes munkáit. Ebből ugyan jó Vitézünknek semmi haszna; de lesz nekem, meg Harmathi öndondásnak. Megvettem, átolvastam s hiszem, ha isten segít, még sokszor el fogom olvasni a két kötetes művet. Bámulom Csokonai sokoldalúságát, mélyen járó eszét, zamatos humorát, kedves bonhómiáját. Kéves frazis, tömörszemenet jellemzik Csokonait.

Mikor csintalankodik, akkor is megkapók, kiválóan kvadrálók még pörias kifejezései is. Mint példáuli itt: . . . „Jól tudom, hogy míg csak élek, Hiv leszel te drága lélek; Csócsi hát!” Mily fölségesen pászol itt ez a „csócsi” szó, mely jóllehet, dajkaszó lás, de hazaszerte divik. Dejszen beszélhet nekem Kölesey, ez a szó alkalmas helyen van mondvá, e szót itt más szó nem helyettesítheti. Mäskülönbén oda lesz a vers naivbája.

Ugy gondolhatjuk, hogy nagy lyricusaink: Petöfi és Arany, Csokonai Vitéz Mihály szellemi leszármazottjai; Csokonai mun-

káinak olvasása ihlethette őket igen sokszor a lant pengetésében. A mellett, hogy mind a hárman istentől birt költői talentummal bírtak, nagy rokonság van máskülönbén is e nagy lelkek között.

Petöfi és Arany, igaz, jóval nagyobbak Csokonainál, de hiszen más korban is éltek. E két nagy mesternek mégis csak Csokonai volt a Keresztelő Jánosa, utegyengetője a pusztában. Ilyen perspektíván nézzük hát Debreczen költőjét, időileg a legelső számottevő magyar lyricust.

Hogy a könyvet fölnyitottam, mindjárt ott volt az első lapon, hogy kinek a művei, ki látta el életrajzzal (Dr. Horvath Czirill, egyetemi m. tanár) és hol nyomtatott. Csak azt nem lelem sehol, hogy mikor nyomtatott, a mi pedig, az utókorra való tekintetből, egy kis hiba. A cím az évszámmal együtt helyes keresztlevele a könyvnek. Ha könyvet veszünk kezünkbe, nemde a címet nézzük legelebb, azután pedig hol és mikor nyomtatott?

Ez a mű, papirosát és kötését illetőleg, valóban fiuagra készült, rendes körülmények között, pár száz esztendővel farkas szemtel néz. Majd miként fogjak törni a fejüket a száz év múlva élő irodalombarátok, hogy mikor nyomtathatták ezt a könyvet, mindjárt Csokonai halála után-e, vagy ötven, száz évvel későbbén? Nyilván eskis a lexikon után igazodhatnak el valamennyire, a mely megmondja nekik Dr. Horvath Czirill egyetemi tanárságának az idejét.

— Folvt. köv. —

Szerkesztői üzenet.

A „Debreczen” tegnapi számában, „Rendőrségi Statisztika” című cikket, melynek „Békebíró” név volt alájegyezve, dr. Toth Mihály írta. A cikkírója maga kérte fel lapunk szerkesztőjét e kijelentésre, nehogy, barkinek is, téves feltevése legyen a szerzőségét illetőleg, mintahogy az, a hozánk beküldött levele szerint, már eddig előfordult.

Arany érem! Arany érem!

Kárpáti mellszörp

köhögés ellen

mell és tüdőbetegek részére.

Ezen szörp mell és torok bajoknál, elnyálkásodás, rekedtség, idült hurut, inger és számarköhögés, nehéz lélegzés, tüdővész, továbbá általános és gyomorgyengeségnél legjobb sikerrel használják.

A mellszörp gyermekeknek is adható. Egy nagy üveg ára 160 fill., egy kis üveg 1 kor.

Kárpáti mellpasztillák.

Ezen pasztillák a Magas-Tátrán található gyógyfűvek és gyökerekből készülnek, szintén legjobb sikerrel használhatók a fentebb felsorolt betegségeknél. Egy doboz 50 fill.

Kárpáti meltea.

Egy nagy csomag 80 fill., egy kis csomag 40 fill. Szintén kitűnő sikerrel használják a fentebb felsorolt betegségeknél.

Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznél Kassán. Debreczenben T. th Béla [Tisza palota.] Dr. Rothschnek V. Emil, és Mihalovits István gyógytárában.

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz” Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja „HARMAT CRÉME” arcszépítő és bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsiroz, tehát nappal is használható s az arcznak üdeséget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja és fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczcréme ára 1 kor. Hozzávaló Harmat szappan 1 db 70 fillér. Ajánlja továbbá HARMAT ARCZPORÁT (pouder), mely készítmény az kedik bármely más hasonló készítménnyel. Jól tapad s igen jól fed. Kapható fehér, rózsás és krém színben. Próbadozókra Harmat powder ára 50 fl. Nagyobb doboz 1 kor. és 2 kor.

Farsangicikkek

nagyválasztéka

Kardos László

Kossuth utczai üzletében.

Nevezetesen fehér és színes

**Batisztok, ajour szövetek,
Ingek, harisnyák,
zsebkendők, diszkötények.**

38-1903 vgh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. é. LX. tcz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szatmári kir. törvényszéknek 10395 V. sz. végzése folytán Grósz József nagykarolyi lakos, végrehajtató javára Nagy Zoltán érmihályfalvai lakos ellen 1600 kor. s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságileg foglalt és 1847 koronára becsült butorneműek, löszerszám stb.-ből álló ingóságok, 1600 kor. tőke, ennek 1902 évi július hó 22. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltodij eddig összesen: 186 kor. 59 fil. per-, végrehajtáskéreti- és foganatosítási, továbbá 4 kor. 40 fil. árverés tüzesi költség erejéig nyilvános árverés útján eladtnak. Mely árverésnek a székelyhidi kir. járásbírósnak 1902. évi V. 663/3 sz. végzése folytán a helyszínen, vagyis **Ermihályfalván alperes lakásán leendő esz közlésére 1903-ik év Febrnár hó 9 ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik** és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. törvényzikk 108. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. é. LX. t. cz. 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Amennyiben ugyanezen ingóságok más végrehajtatók javára le- vagy felülfogva — vannak az árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében mindazon végrehajtatók foglaltatók és felülfoglaltatók követelésének kielégítésére rendeltetik el kiknek javára az árverési hirdetés kibocsátása napjáig a foglalás már foganatosított.

Kelt Székelyhidon, 1903. Január 22-én.

Jóny Lajos, kir. bírósági végrehajtó.

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező legolcsóbb árakban. Maradékok féláron.

Olesó forrás

Narancs, citrom, déligyümölcs, kávé és friss teában Kohn Henriknél Debreczen. Gróf Dégenfeldtér 7-ik szám.

A szellemi és testi munkához való kedvetlenség, úgy az izgatott és lehangolt kedély állapot okozója leggyakrabban az anyagcsere hiányossága, a melynek legegészségsébb, mert természetes szabályozója az

IGMÁNDI keserűviz

mint hathatós gyomortisztító és hashajtó. Páratlan természeti előnye, hogy könnyen bevehető, mert mint ilyen, a

legjobb izü, gyorsan ható és fél pohárral elegendő.

Kapható mindenütt, úgy a forrás tulajdonos: **Schmidthauer Lajos** gyógyszerésznél KOMÁROMBAN. Üvege 60 fillér.

Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserűvizekkel s beszerzésénél határozottan **Schmidthauer-féle Igmándi viz** kérendő.

Raktárak Budapestén **Édeskuty L. és Lux M. cégeknél.**

Export Amerika és Angolországba.

Egyedül valódi angol Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
in
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebb bajoknál is. 2. Kötő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor szélgyöcsöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozditja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájröhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiü éseknél, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű **apácza-védjegyre!** Hamisítá októl legjobban óvakodunk, ha **egyenesen** gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Herzegovinában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előfizetés vagy az összeg utánvétele ellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb nem árt a sz rnek fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van, s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. C im: 2.

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch Sauerbrunn.

Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

BÄCHER RUDOLF, MELICHÁR FERENCZ,

kir. szab. ekegyára.

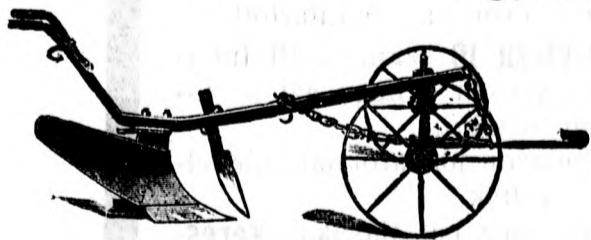
kir. szab. vetőgépgyára.

Bizományi gépraktára:

Debreczen,

Piacz-utca 26. szám.

A nagytőzsde mellett.

Ajánlja:

Elpusztíthatlan pánczélkormányu, tégelyaczel fejü **EEÉIT**, hirneves

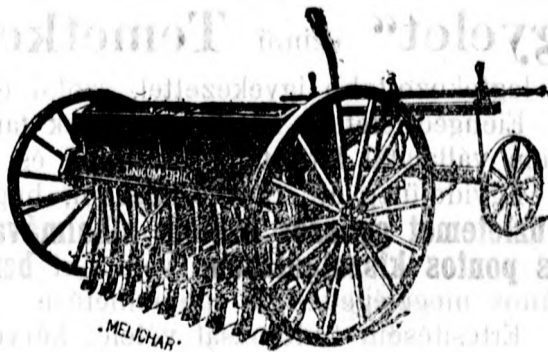
UNICUM-DRILL sorvető gépeit, valamint minden egyéb gazdasági eszközeit.

Kedvező fizetési feltételek!

Előzékeny kiszolgálás!

Képviselő: **RAHMER SÁNDOR.**

(6-5)

Alkalmi vétel az új szőnyegházban.

Egész jóminőségű futó
szőnyeg mtr. 25 kr.
Tapestry futó szőnyeg „ 95 „
Nyírott futószőnyeg „ frt 1.50 „
Egy 200 cm. széles és 300
cm. hosszú
Finom Tapestry szőnyeg frt 14.50 „
Ágy előszőnyegek drb. 45 „
Butorszövetek mtr. 42 „

óriási választékban
kaphatók

Bosznay J. és Társa

új szőnyegházában

DEBRECZEN, Kossuth utca 11 szám.

Hamisítványok

a gyengéi a mai kor kereskedelmének.

BATTLE AXE RUM

(THE NECTAR OF JAMAICA)

a fogalmak szerint a legtökéletesebb.

Mellőzzük
a csekély értékű
utánzatokat.

Csak eredeti üvegekben Csanak József,
Geréby Fülöp utódai, Kontsek Géza, Komlósy
Lajos fűszer és csemege kereskedéseikben
kapható.

A. A. BAKER & Co. London E. C.

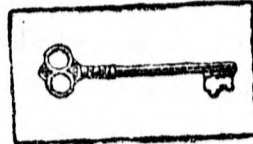
Beküldött!

Nem mindenütt kapni egy üveg jó likőrt
és a hol épp kapható, ott is rendszeren
nagyon drága. Mostanában pedig, a miről
nem tud minden olvasó vagy háziasszony,
mindenki maga a legegyszerűbb módon a legfinomabb asztali
likőröket u. m. Chateause-t, Benedictine-t, Curacao-t stb.,
készíthet a legjobb és legolcsóbb módon és pedig oly minő-
ségben, mely a legfinomabb likőröktől semmiben sem külön-
bbszik. Ezt előőrjük Schrader Gyula-féle likőrtöltésekkel,
melyeket a cég Schrader Gyula, Feuerbach-Stuttgartban,
mintegy 90 különféle változatosságban készít. Minden egyes
töltés, melynek ára a kívánt likőr néme szerint 30 fill., 1 kor.
20 fill., elegendő 2 1/2 liter likőr előállítására. Kérjen az alul
megnevezett cégtől prospektust ingyen és bérmentesen.
Ausztria-Magyarország főraktára: Maager W. Wien, III/3.
am Heumarkt 3.

Schicht-szappan

Védjegy
szarvas
vagy
kulcs

legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.

Minden ártalmas vegytéktől tiszta.

Mindenütt kapható!

A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon
a Schicht név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

Csak akkor valódi,
ha a háromszögű palack
az itt levő szalaggal (vö-
rös s fekete nyomás sár-
gapapíron) van elzárva.

18 3

Eddig felülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle

valódi tisztított

DORSCH májolaj

törvényileg védett sárga csomagolásban üvegie
2 kor., fehér csomagolásban üvegie 3 kor

MAAGER VILMOS TÓL

BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgálta-
tott és könnyű emészthetőségénél fogva gyer-
mekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mind-
ama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi
szervezet, különösen mell és tüdő erő-
sítését, a test súlyának gyarapodását, a
nedvek javítását, valamint általában az
vér tisztítását el akarja érni. — Kapható a
osztr. magy. monarchia legtöbb gyógyszer-
tárában és gyógyszerárú kereskedésében.

Főraktár és föelárusítás az osztr. magyar monarchia
részére :

Maager Vilmos Bécs,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg tiltatnak

Szives tudomásul!

Van szerencsém a n. é. közönsé-
get értesíteni, hogy a megboldogult férjem,

„Kegyelet“ című **Temetkezési intézetet**

vöben a legfokozottabb igyekezettel, szolid elvek mellett saját számlámra fogom vezetni.

Eiengedhetetlen kötelességemnek tartom hálás köszönetet mondani mindazon jóakaróknak, kik el-
halt férjem vállalatát kitüntető bizaimok és megbízásaikkal megtisztelni szivesek voltak.

Egyidejűleg az iránt esedezem, hogy özvegyiségemben töllem se vonják meg pártolásukat, keres-
sék fel üzletemet gyászos eseteik alkalmával, hogy alkalmam lehessen bizonyítani, miszerint **olcsó áraim,**
gyors és pontos kiszolgálásom, valamint **berendezésem kifogástalanságával** igyekezetemnek legfőbb célja
az általános megalégedés kiérdemelésére.

Értesítem tudomásul vételét kérve — maradtam

Debreczen, 1903. január hó 24-én.

Tisztelettel **özw. Kernáts Gyuláné.**